

«Jeg ønsker jeg hadde hatt dette tidligere da jeg var praksisveileder ...»

- UTPRØVING OG EVALUERING AV ET COACHINGTILBUD TIL PRAKSISVEILEDERNE

Av Malin Mongs, Lene Fogtmann Jespersen, Anders Torp og Silvia E. Hansbø

Sammendrag

Malin Mongs er fagutviklingsergoterapeut ved Enhet for ergoterapi, Seksjon for ortopedisk rehabilitering, Ortopedisk klinikk ved Oslo universitetssykehus.

Lene Fogtmann Jespersen er fagutviklingsergoterapeut ved Enhet for ergoterapi, Seksjon for ortopedisk rehabilitering, Ortopedisk klinikk ved Oslo universitetssykehus.

Anders Torp er spesialergoterapeut ved Seksjon for ergoterapi, Avdeling for klinisk service, Medisinsk klinikk ved Oslo universitetssykehus.

*Silvia E. Hansbø er enhetsleder ved Enhet for ergoterapi, Seksjon for ortopedisk rehabilitering, Ortopedisk klinikk ved Oslo universitetssykehus.
E-post: silhanse@ous-hf.no*

Bakgrunn: Nasjonale føringer og egne erfaringer har løftet frem et behov for å styrke kvaliteten i studentenes praksisstudier. Det etterspørres utvikling av pedagogiske modeller og tiltak som kan bidra til å heve praksisveiledernes kompetanse.

Mål:

- Styrke og synliggjøre praksisveilederrollen, og tydeliggjøre behov for kvalitet, utviklingsmuligheter og kompetanseheving.
- Utvikle en kultur hvor det er positivt å være praksisveileder, hvor praksisveilederrollen løftes frem og verdsettes.
- Gjøre ergoterapien ved OUS bedre rustet til å ta i mot forventet økt studentantall.

Metode: Et kvalitetsforbedringsprosjekt der et coachingtilbud til ergoterapeuter som er praksisveiledere er utviklet og utprøvd. Tilbudet har blitt evaluert med en kvalitativ fokusgruppetilnærming.

Resultat og konklusjon: Kvalitetsforbedringsprosjektet har vært en systematisk prosess i utvikling gjennom flere år. Etterhvert har en pedagogisk modell blitt utviklet for å heve praksisveiledernes kompetanse. Evalueringen har vist fornøydhet, opplevelse av trygghet, faglig og personlig utvikling. Vi har derfor konkludert med at coachingtilbudet implementeres og videreutvikles.

Nøkkelord: Kvalitetsforbedringsprosjekt, praksisstudier, praksisveileder, kompetanseheving, coaching

Det bekreftes herved at det ikke er noen interessekonflikter knyttet til innsendte manuskript.

Introduksjon

Ergoterapitjenesten i de somatiske klinikkene ved Oslo universitetssykehus (OUS) har i 2018 videreutviklet, evaluert og implementert et tilbud om coaching av praksisveiledere. Målet med dette har vært å styrke og synliggjøre praksisveilerrollen og tydeliggjøre behov for kvalitet, utviklingsmuligheter og kompetanseheving i utdanningsvirksomhet.

Vi har også ønsket å utvikle en kultur hvor det er positivt å ta imot studenter og praksisveilerrollen løftes frem og verdsettes. Å være praksisveileder skal i større grad oppleves som faglig og personlig utviklende. En slik kultur vil også gjøre det lettere å ta imot et økt studentantall som er forventet å komme.

BAKGRUNN

Samspillmeldingen (Kunnskapsdepartementet, 2011-2012), og det nasjonale praksisprosjektet «Kvalitet i praksisstudiene» (Universitets- og Høgskolerådet, 2016) setter fokus på å styrke kvaliteten i studentenes praksisstudier. Om lag en tredjedel av bachelorutdanningen i ergoterapi er læring i praksis som foregår på ulike felt i helse- og velferdstjenestene. OUS er en slik læringsarena som leverer praksisplasser for blant annet ergoterapistudenter i alle praksisperiodene ved OsloMet. I rapporten «Kvalitet i praksisstudiene» fremheves behovet for utvikling av tiltak som kan bidra til å heve praksisveilerrollens kompetanse, utvikle pedagogiske modeller samt gi praksisdelen av utdanningene økt status. Med praksisveileder menes her en fagperson fra praksisstedet, i dette tilfelle en ergoterapeut

som har ansvar for å følge opp studenten(e) som er i eksternt veiledet praksis (Universitets- og Høgskolerådet, 2016).

OUS skal ivareta utdanning av alle studenter ved å legge til rette for systemer for mottak og oppfølging av studenter i praksis som en del av foretakets utdanningsstrategi (Oslo Universitetssykehus, 2019). Utdanningsstrategien fremhever at OUS skal synliggjøre utdanningsvirksomhet ved å implementere det i all virksomhetsplanlegging, tilby kvalitativt gode praksisplasser, supervisjon og veiledning. Ergoterapitjenesten ved OUS har i flere år arbeidet systematisk med ulike tiltak for å imøtekomme behovet for å heve kvaliteten på praksisstudiene. Fra perioden 2012-2015 foregikk det et samhandlingsprosjekt mellom OsloMet og OUS (Jespersen, Melhus, Celo, & Ellingham, 2016). Resultatet ble et gruppetilbud for alle ergoterapeutstudenter ved alle klinikker i OUS og integrert gruppetilbud til deres praksisveiledere. Sistnevnte har bidratt til refleksjon og bevisstgjøring av rollen som praksisveileder, men har også synliggjort behovet for en individuell tilnærming.

Dette kvalitetsforbedringsprosjektet har tatt utgangspunkt i Rammeverket til SQUIRE (Nasjonalt kunnskapssenter).

LOKALT PROBLEM

Ergoterapeutene i OUS er organisert på ulike nivå, med svært ulikt antall ergoterapeuter, i mange forskjellige klinikker. Det er varierende fra enhet til enhet hvor mange praksisveiledere som har veilederkompetanse. Der flere ergoterapeuter er samorganisert kan uerfarne praksisveiledere få støtte og uformell veiledning fra mer erfarne praksisveiledere.

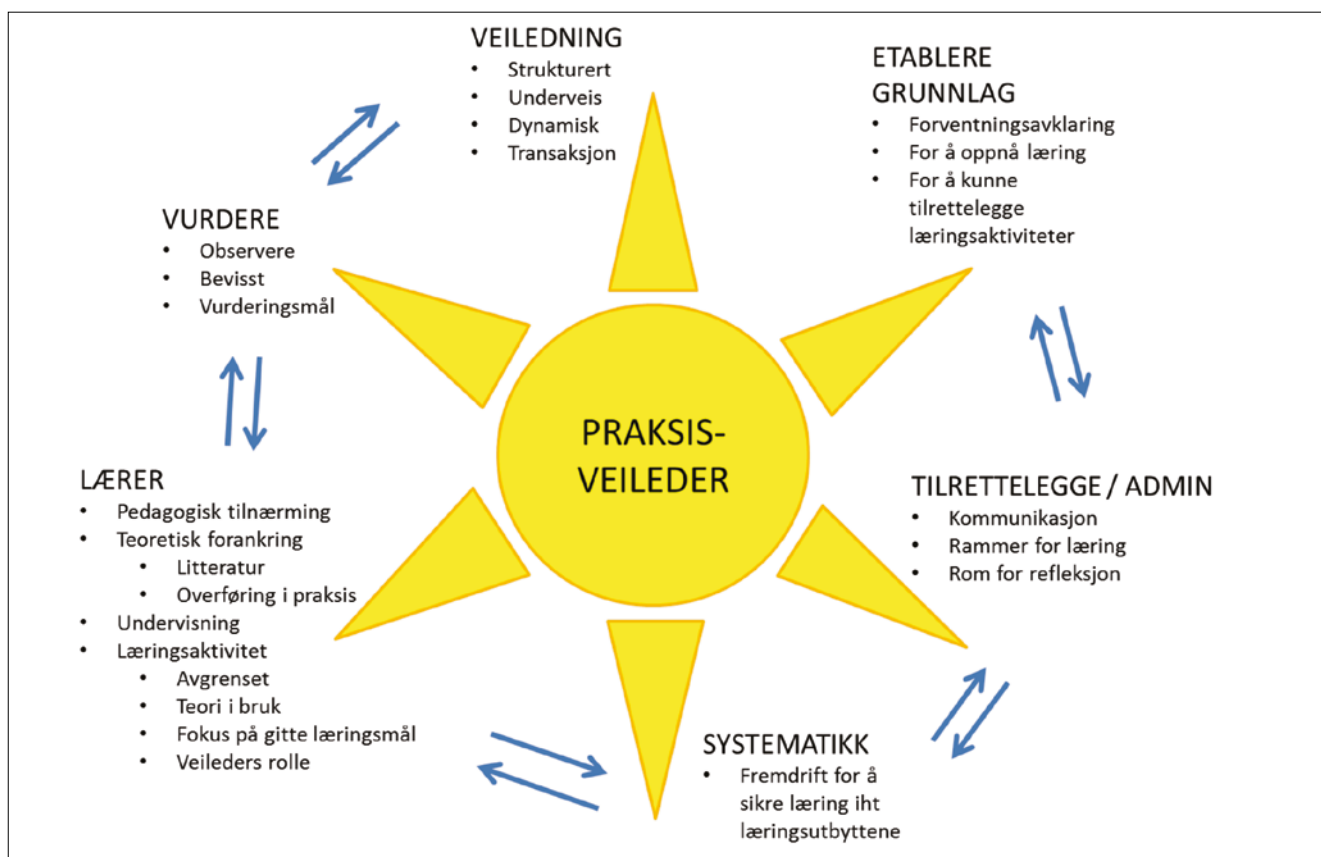
Dette er vanskelig å gjennomføre der ergoterapeuter er organisert alene eller med få andre ergoterapeuter. Uavhengig av antallet ergoterapeuter i organisatorisk enhet er det liten grad av system på kvalitetssikring av praksisveilerrollen utenom det tidligere nevnte gruppetilbudet.

Ergoterapeutstudentene har krav på en time definert veiledning i uka. Utdanningsinstitusjonene tilbyr relevant veilederutdanning for praksisveiledere. Veilederutdanningene fokuserer spesielt på kompetansen som praksisveilerne trenger i veiledningstimen med studenten. For at studenten skal oppnå læringsutbyttene knyttet til den enkelte praksisperiode, trenger praksisveileren også bredere pedagogisk kompetanse. Å klargjøre innholdet i rollen som praksisveileder, hvilke funksjoner, kunnskaper og ferdigheter som ligger i rollen, kan være viktig for å finne områder der den enkelte praksisveileder har styrker og/eller forbedringspotensial. Her har vi sett et behov for å stimulere bevisstgjøring og kompetanseheving relatert praksisveilerrollen.

ØNSKET FORBEDRING

Ergoterapitjenesten i de somatiske klinikkene i OUS, med Medisinsk og Ortopedisk klinikk i spissen, ønsket en systematisk kvalitetsforbedring av praksisstudiene for:

- å utvikle en kultur hvor det er positivt å ta imot studenter og hvor praksisveilerrollen løftes frem og verdsettes
- å styrke og synliggjøre praksisveilerrollen
- at praksisveilerrollen i større grad oppleves som faglig og personlig utviklende

Figur 1. En av praksisveiledernes utfylte pedagogiske sol.

STUDIESPØRSMÅL

Kan et coachingtilbud styrke og synliggjøre praksisveilederrollen?

Metode

KONTEKST

Kvalitetsforbedringsprosjektet, hvor det i 2018 ble videreutviklet, evaluert og implementert et tilbud om coaching av praksisveiledere, bygger videre på to tidligere prosjekter fra 2016 og 2017. I disse prosjektene ble det prøvd ut ulike veiledningstilnæringer av ulik varighet og hyppighet. Den individuelle veiledningen har fra høsten 2017 benyttet coaching som tilnærming. Vi vil derfor videre omtale de som veileder praksisveilederne som coach. I forbindelse med videreutvikling av prosjektet startet coachene med jevnlig ekstern coaching.

Coachingtilbudet til praksisvei-

ledere for andre års ergoterapeutstudenter fra OsloMet foregikk våren 2018 på OUS. Praksisveilederne er kliniske ergoterapeuter som arbeider innen ulike somatiske klinikker. Praksisveilederne er organisert på ulike organisatoriske nivåer, med nærmeste leder fra ulike profesjoner og mellom fem og 15 ergoterapeuter i de forskjellige enhetene.

Coachene har vært de samme siden 2017. Begge er utdannede ergoterapeuter og har veilederutdanning. De har solid erfaring som klinikere og praksisveiledere og har et spesielt engasjement for å videreutvikle praksisstudiene.

Kvalitetsforbedringsprosjektet har i 2017 og 2018 hatt en styringsgruppe bestående av seksjonsleder for ergoterapi Medisinsk klinikk, enhetsleder for ergoterapi, Ortopedisk klinikk, fagutviklingsergoterapeut for de somatiske

klinikkene i OUS samt programkoordinator for Ergoterapeututdanningen ved OsloMet. Styringsgruppen har kontinuerlig diskutert prosjektets form og innhold og sørget for at dette er i tråd med utdanningens visjon for kvalitetsheving av praksisemnene og nasjonale føringer i forhold til heving av kvalitet i praksisstudiene.

INTERVENSJON

I 2016 ble det i Medisinsk klinikk prøvd ut individuell veiledning til praksisveiledere med bruk av «guidet refleksjon» som tilnærming. Dette er en metode med fokus på å få fagutøvere til å utvikle selvtillit til å analysere og konfrontere sin fagutøvelse med en kritisk kollega i et trygt miljø (Duffy, 2008). I 2017 ble prosjektet utvidet til å omfatte praksisveiledere i flere somatiske klinikker i OUS. Tilbudet ble inte-

Uke	Tema	Organisering	Tid	Tilhørighet
Før praksisperioden				
0	Samarbeidsmøte med praksisveiledere	Gruppe Alle klinikker	2 t.	Eksisterende gruppetilbud
Under praksisperioden				
2	Individuell coaching 1	Individuelt	1,5 t.	Coaching av praksisveilederne
4	Individuell coaching 2	Individuelt	1 t.	Coaching av praksisveilederne
5	Veilednings- og vurderingssamtale med praksisveiledere før halvtidsvurdering	Individuelt	30 -45 min.	Eksisterende gruppetilbud
8	Individuell coaching 3	Individuelt	1 t.	Coaching av praksisveilederne
Etter praksisperioden				
12/13	Veilederforum for praksisveiledere	Gruppe Alle klinikker	2 t.	Eksisterende gruppetilbud

Tabell 1. Tidsplan for coaching til praksisveilederne.

grert i det allerede eksisterende gruppetilbudet, og antall individuelle sesjoner ble redusert fra fem til tre per praksisperiode.

I 2017 ble det også prøvd ut en coachingtilnærming med praksisveilederne. I denne tilnærmingen kombineres flere forskjellige læringsteorier og redskaper med fokus på å tilrettelegge for en systematisk prosess som bidrar til individuelt tilpasset læring og faglig og personlig utvikling. Tilnærmingen gir mulighet for å oppnå resultater i løpet av tre-fem treffpunkter. Resultatene vil vise seg ved at praksisveileder blir mer bevisst på sin utøvelse av rollen, integrerer ny kunnskap, lærer nye ferdigheter eller tar i bruk nye redskaper og benytter dette i den pedagogiske tilnærmingen til studenten (Gjerde 2010, Griffiths 2009).

I evalueringen i 2017 ble det på ulike måter formidlet at tilbudet ga faglig og personlig påfyll for praksisveilederne, bidro til å heve nivået på refleksjonene, kvalitets-sikret veiledningen som ble gitt til bachelorstudentene og gjorde praksisveilederne bedre rustet til å gi vanskelige tilbakemeldinger på en konstruktiv måte. Det ble blant annet sagt: *«Første gangen*

fokuset var på meg som praksisveileder og ikke bare på studenten!» og *«tør å ta student igjen»*. Evalueringen viste størst tilfredshet med coachingtilnærmingen både hos praksisveilederne og deres coacher/veiledere, men en praksisveileder uttalte *«Veilederen (coachen) var ikke trygg nok på redskapene – ikke brukte potensialet i dem»*.

Med utgangspunkt i evalueringen fra 2017 har vi i kvalitetsforbedringsprosjektet i 2018 valgt å videreutvikle coachingtilnærmingen og hatt fokus på å styrke kompetansen og ferdighetene til coachene. Innholdet i den individuelle coachingen er relatert til den aktuelle praksisveilederens eget behov for kompetanseutvikling. Samtalene er lagt opp ut i fra en tilpasset, samarbeidende systematisk kommunikasjonsprosess med et løsningsfokus. Ulike typer tilnærminger, redskap og metoder er benyttet for å imøtekomme utgangspunktet til den aktuelle praksisveilederen. Disse har blitt benyttet for å fremme mer bevissthet relatert til egen rolle, oppgaver og mål, skape trygghet i utførelsen av rollen samt mulig gjøre en bevisstgjøringsprosess

både personlig og faglig. Det tilrettelegges for refleksjon slik at praksisveilederne får rom til å tenke igjennom og utvikle egne ideer om utøvelsen av rollen.

For å danne et grunnlag for coachingprosessen blir det i første individuelle coaching satt fokus på praksisveilederrollen. Til dette benyttes «pedagogisk sol» (Angeltveit, Evjen, & Haugen 2006). Se Figur 1. Praksisveilederne blir utfordret til å tenke over hva han eller hun legger i det å være praksisveileder. Hva innebærer denne rollen? Praksisveilederne tegner eller skriver dette på et ark. Coachene benytter ulike virkemidler for å legge til rette for refleksjon rundt temaet samt bidra med å knytte sammenhenger mellom punktene.

I dette prosjektet ble coachingprosessen bygget opp ved at de tre individuelle coachingene ble integrert i et allerede eksisterende gruppetilbud som inneholdt to gruppesamlinger for praksisveilederne. Coachingtilnærmingen var også utgangspunkt i de to gruppesamlingene. Hensikten her var også å fremme læring og utvikling hos praksisveilederne. Se illustrasjon i Tabell 1.

For å utvikle kompetansen til coachene fikk de tilbud om egen coaching av ekstern coach fra høsten 2017. Her fikk de opplæring og coaching i bruk av aktuelle verktøy og kollegial sparring for faglig utvikling, basert på kasusfremstillinger fra den enkelte coach. I løpet av denne prosessen ble det også jobbet frem tiltak for å tydeliggjøre strategi og fremme kvalitetssikring av coachingtilbudet til praksisveilederne. Coachene fikk i liten grad anledning til å få tilbakemelding på egen kommunikasjonsstil med fokus på styrker og utviklingsområder. Den faglige utviklingen fikk større fokus og høyere prioritet enn den personlige utviklingen i denne perioden.

METODER FOR EVALUERING

Evalueringen av prosjektet ønsket å få frem praksisveilederne og coachenes opplevelser og læring, samt tanker om videreutvikling av tilbudet. En kvalitativ fokusgruppertilnærming ble valgt til praksisveilederne. Fokusgruppertilnærmingen har til hensikt at de ulike informantene deler, uttrykker og diskuterer ulike erfaringer. Metoden gir også rom for at deltakerne kan stille spørsmål og diskutere sammen, og på den måten generere en annen type data enn for eksempel individuelle intervjuer (Malterud 2012).

UTVALG OG RESPONDENTER

Alle ergoterapipraksisveiledere som hadde deltatt i prosjektet våren 2018 ble invitert til fokusgruppeintervjuet. I invitasjonen ble det gitt tydelig uttrykk for at det var ønskelig at alle deltok.

Alle de seks aktuelle praksisveilederne møtte opp til fokusgruppeintervjuet. Det var stor variasjon i gruppen med tanke på

Klinikk	Kjønn	Alder	Ergoterapi-eksamen – år	Veileder-utdanning*	Praksisveileders erfaring
Ortopedisk klinikk	Kvinne	25	2016	Nei	Ingen
Ortopedisk klinikk	Kvinne	34	2017	Nei	Ingen
Nevrologisk klinikk	Kvinne	50	2000	Ja	Erfaren
Nevrologisk klinikk	Kvinne	45	1999	Ja	Erfaren
Medisinsk klinikk	Kvinne	28	2013	Nei	Ingen
Medisinsk klinikk	Kvinne	50	1999	Ja	Erfaren

Tabell 2. Praksisveiledere, deskriptive data.

* All form for utdanning innen veiledning er tatt med, det vil si kurs og videreutdanning med eller uten studiepoeng.

antall års erfaring både i yrket og som praksisveiledere. For tre av praksisveilederne var det første gang som praksisveileder, mens de resterende tre praksisveilederne hadde lang fartstid både som kliniske ergoterapeuter og som praksisveiledere. Alle sammen var kvinner. Se Tabell 2.

Coachene ble invitert til eget intervju. De har deltatt i prosjektet siden 2017. Begge har solid erfaring som klinikere og praksisveiledere. Se tabell 3.

ETISKE PROBLEMSTILLINGER

Kvalitetsforbedringsprosjektet er initiert av ergoterapilederne i Medisinsk og Ortopedisk klinikk. Ergoterapilederen i Nevrokliniken er informert om prosjektet og har godkjent gjennomføring og deltakelse i fokusgruppeintervju. Praksisveilederne har gitt skriftlig samtykke til at data fra fokusgruppe blir brukt i studien. For å ivareta krav til konfidensialitet er det ikke skrevet noen navn eller gitt noen nærmere beskrivelse som kan knyttes til utsagn fra de enkelte deltakerne i studien.

Lederforankringen i Medisinsk og Ortopedisk klinikk har vært avgjørende for muligheten til å gjennomføre prosjektet, men informantenes lojalitet til leder kan ha påvirket hvor kritiske de har vært i tilbakemeldingene sine på opplegget under evalueringen.

Førsteforfatter, som utførte alle intervjuer og analyser, arbeider som fagutviklingsergoterapeut for ergoterapeuter innen somatisk helse OUS og er godt kjent med alle informanter. Dette kan ha påvirket hva informantene valgte å formidle i intervjuet. Førsteforfatter har også vært involvert i prosjektet siden 2016. Dette kan ha påvirket fortolkningen av det empiriske materialet.

DATAINNSAMLING

Førsteforfatteren gjennomførte fokusgruppeintervjuet med praksisveilederne og intervjuet med coachene våren 2018. Samtalene ble innledet med en introduksjonsrunde av deltakerne og innledning av temaet og varte i 90 minutter. Notater ble skrevet ned underveis og umiddelbart etter intervjuene.

Klinikk	Stilling	Kjønn	Alder	Ergoterapi-eksamen – år	Veileder-utdanning	Praksisveileders erfaring
Ortopedisk klinikk	Fagutviklingsergoterapeut/ studentkoordinator	Kvinne	47	1995	Ja	Erfaren
Medisinsk klinikk	Spesialergoterapeut	Mann	34	2007	Ja	Erfaren

Tabell 3. Coachene, deskriptive data.

INTERVJUGUIDE

Intervjuguiden var en videreutvikling fra tidligere pilotprosjekter. Spørsmålene var åpne og ønsket å fange deltakernes opplevelser og erfaringer. Fokusgruppeintervjuet begynte med at informantene fikk notere ned på post-it-lapper tre ting coachingtilbudet hadde gitt dem. Deretter ble opplevelsene diskutert i fellesskap.

Intervjuet med coachene ble tilpasset hva som hadde kommet opp under fokusgruppeintervjuet.

DATAANALYSE

Analysen av data ble utført på en systematisk måte der innholdsanalyse ble brukt (Malterud 2012, Malterud 2017). Prosessen startet med at førsteforfatter leste all tekst for å skape seg en oversikt over datamaterialet. Deretter ble teksten analysert og kodet i ulike meningsenheter. Tilslutt ble koder med likt innhold sortert i kategorier, som ble sammenfattet til fire hovedtemaer.

Resultat

ER IKKE ALENE

Flere av informantene ga uttrykk for at det var betryggende ikke å «stå alene» med studenten. Det ble enklere å gå inn som ny praksisveileder når man visste at man hadde noen med seg. Det opplevdes trygt å ha en støttespiller som kunne hjelpe en å sortere tanker eller gi støtte til å endre kurs når man kjørte seg fast eller hadde en

utfordrende student. De kunne diskutere hvordan man best kunne legge til rette for læring på studentens nivå, enten det var en faglig sterk eller svak student.

Både erfarne og nye praksisveiledere ga uttrykk for at det noen ganger kan være vanskelig å vurdere om studenten har oppnådd læringsutbyttene i praksisperioden eller ikke. Det opplevdes da som kvalitetssikrende å kunne diskutere og reflektere med coachene som er erfarne praksisveiledere og er godt kjent med utdanningskrav og læringsutbytter. Det ble også sagt at coachingen hadde hjulpet til å gjøre praksisveilederne mer reflekterte og bevisste i ulike situasjoner.

EN ARENA FOR Å UTVIKLE DEG

Alle praksisveilederne var enige om at dette tilbudet var en arena for egen utvikling. En av de erfarne praksisveilederne uttrykte: «*jeg ønsker jeg hadde hatt dette tidligere når jeg var praksisveileder...*» Det opplevdes som personlig utvikling og at det var lærerikt å få delta. Spesielt den pedagogiske solen ble trukket frem av flere av informantene og beskrevet som et nyttig redskap for å bevisstgjøre egne styrker og svakheter som praksisveileder. Se figur 1. Den ble benyttet som et utgangspunkt for å sortere områder og roller som praksisveilederne trengte gå i dybden på og til å identifisere kunnskap og ferdigheter de hadde behov

for å videreutvikle. Den pedagogiske solen ble beskrevet som et aktivt og levende dokument som kunne forandres underveis. Den ble også beskrevet som en rød tråd gjennom coachingtilbudet. Noen av informantene beskrev at de «*ikke var ferdige*» med den pedagogiske solen, og kom til å ta frem den igjen neste gang de skulle være praksisveiledere. En av informantene sa: «*... det finnes alltid noe å utvikle seg videre på!*»

En av de mindre erfarne praksisveilederne opplevde at den pedagogiske solen var abstrakt, og det tok tid før hun fikk tak i hva det handlet om, og hvordan hun kunne bruke den.

Coachene erfarte at de hadde blitt mer trygge i rollen som coach samt i bruken av de ulike verktøyene. De opplevde å få utnyttet mer av potensialet som ligger i redskapene.

EN BEDRE PRAKSISVEILEDER

Flere ga uttrykk for at de opplevde seg selv som en bedre praksisveileder etter å ha deltatt i coachingtilbudet. Tydeliggjøring av innholdet i rollen som praksisveileder og hvilke funksjoner, kunnskaper og ferdigheter som ligger i rollen, gjorde at noen av praksisveilederne følte seg mer rustet til å møte forskjellige læringssituasjoner med studenten. De følte seg tryggere i sin rolle som praksisveileder.

En praksisveileder ga uttrykk

Anders Torp innleder til faglig forum for praksisveiledere ved OUS. Foto: Linn Melum

for at tilbudet hadde gjort at hun var mindre stresset som praksisveileder. Før oppstarten hadde hun tenkt at dette var «*nok en ting at få inn i kalenderen*», men ble positivt overrasket da det i stedet føltes som hun «*sparte tid*», siden hun var mer forberedt i møte med forskjellige situasjoner.

KONTEKSTUELLE FORHOLD

Det var stor enighet i gruppen om at det var passelig antall ganger og tid avsatt til den individuelle coachingen. De trakk også frem at de sparte mye tid i en hektisk periode ved at coachene kom til praksisveilederens arbeidsplass. Alle var enige i at den individuelle

coachingen hadde vært nyttig og givende og ble konkret rettet mot den enkelte praksisveilederens behov.

Det ble formidlet blandede syn på veilederforumet for praksisveiledere. På den ene siden syntes praksisveilederne at det var nyttig å diskutere praksisveilederrollen på et «*annet nivå*», mer overordnet, og samtidig høre andre praksisveilederes erfaringer. På den andre siden syntes de det hadde vært noe uklart hva hensikten med gruppen var, og at det hadde vært for lite tid til alt som skulle diskuteres. Det ble uttrykt at veilederforumet hang godt sammen med det individuelle

coachingtilbudet. En av informantene uttrykte: «*ja takk – begge deler!*» Coachene uttrykte også at veilederforumet var noe de følte behov for å jobbe med og videreutvikle fremover.

Flere informanter ga uttrykk for at tilbudet med coaching gjør det enklere å takke ja til å være praksisveiledere igjen. En av informantene uttrykte: «*alle praksisveiledere burde ha dette tilbudet!*»

Diskusjon

OPPSUMMERING

Kvalitetsforbedringsprosjektet har vært en systematisk prosess i ut-

vikling gjennom flere år. Tilbudet har blitt jevnlig evaluert, utviklet og tilpasset i henhold til dette. Etterhvert har en pedagogisk modell blitt utviklet for å heve praksisveiledernes kompetanse.

Den overordnede hensikten med utviklingsprosjektet var å utvikle en kultur hvor det er positivt å ta i mot studenter, hvor praksisveilederrollen løftes frem og verdsettes. Særlig fokus i prosjektet har vært å synliggjøre praksisveilederrollen, og at denne rollen i større grad skal oppleves som faglig og personlig utviklende. I denne artikkelen har vi beskrevet utprøvingen av et coachingtilbud til ergoterapeuter innen somatisk helse som er praksisveiledere ved OUS.

Evalueringen av dette coachingtilbudet viser at praksisveilederne er fornøyde med tilbudet og de opplever trygghet i å ikke måtte stå alene om oppfølgingen av studenten gjennom praksisperioden. Muligheten for faglig og personlig utvikling gjør at de opplever at de er bedre praksisveiledere.

Vi ønsker å trekke frem kompetanseheving av praksisveiledere, utvikling av en kultur hvor det er positivt å ta i mot studenter, samt kvalitetssikring av praksisveiledning og vurderingen av studenten som særlig viktige punkter for å styrke og synliggjøre praksisveilederrollen.

KOMPETANSEHEVING

Samspillmeldingen (Kunnskapsdepartementet, 2011-2012), og det nasjonale praksisprosjektet «Kvalitet i praksisstudiene» (Universitets- og Høgskolerådet, 2016) setter fokus på at kvaliteten i studentenes praksisstudier bør styrkes. I vårt prosjekt ønsket vi nettopp å fremme kvaliteten, kunnskapen og ferdigheter hos

praksisveilederen. Som tidligere beskrevet trenger praksisveilederne en bredere pedagogisk kompetanse for å kunne legge til rette for at studentene skal oppnå læringsutbytte. Tilbakemeldingene fra praksisveilederne bekrefter dette, og en coaching-tilnærming ser ut til å være godt egnet for å oppnå den ønskede kompetansehevingen, da den fokuserer på faglig og personlig utvikling i forhold til de områdene som er aktuelle for den enkelte praksisveileder. Denne kompetansehevingen har igjen gjort at praksisveilederne følte seg mer rustet når vanskelige læringssituasjoner oppstod i praksisperioden.

Redskapene som ble brukt i coachingen, ble trukket frem som nyttige. Særlig den pedagogiske solen var med på å systematisere og visualisere de ulike funksjonene og rollene en har som praksisveileder. Videre dannet redskapene et godt grunnlag for videre arbeid med å identifisere egne styrker og svakheter som praksisveiledere. Denne bevisstgjøringsprosessen oppleves som en prosess med mulighet for videre kompetanseutvikling. Noen uttalte at de ønsket å fortsette med påbegynte redskap ved neste coachingprosess; de opplevde at det lå større utviklingspotensial i forbindelse med praksisveilederrollen. Det å utvikle tiltak og pedagogiske modeller for å heve praksisveilederens kompetanse er i tråd med rapporten «Kvalitet i praksisstudiene» (Universitets- og Høgskolerådet, 2016).

Parallelt i prosjektet har coachene hatt et eget tilbud for å øke sin kompetanse som coacher. Coachingtilnærmingen fokuserer på mulighet for personlig og faglig utvikling. Da begge coachene var relativt nye for konseps-

tet, fikk den faglige utviklingen større fokus og høyere prioritet enn den personlige utviklingen i den eksterne coachingen. Etter hvert som det faglige kom mer på plass, ble coachene mer mottakelige for å jobbe med egne styrker og utviklingsområder på personnivå, for eksempel bevisstgjøring av egen kommunikasjonsstil og -ferdigheter, samt emosjonell reaksjon under coaching av praksisveilederne. Personlig utvikling vil derfor få større fokus i neste periode.

KULTUR

Utdanningssteder melder at det er krevende å skaffe nok praksisplasser (Universitets- og Høgskolerådet, 2015). Hos oss på OUS blir ofte kliniske oppgaver prioritert, og det kan mangle kapasitet til å påta seg flere oppgaver, som for eksempel å være praksisveiledere. Å veilede studenter i praksis er en pålagt arbeidsoppgave på lik linje med kliniske arbeidsoppgaver. Dette er en del av undervisningsvirksomheten ved OUS. Det er også en viktig oppgave å ha student for å utvikle faget og lære opp fremtidige kolleger (NIFU, 2013). Coachingtilbudet er et bidrag til å forsøke å skape en positiv kultur for å være praksisveileder. En av informantene ytret at coachingtilbudet var med på å skape trygghet, og at det gjorde det enklere å ta på seg praksisveilederoppgaven igjen.

KVALITETSSIKRING

For å heve kvaliteten hos praksisveilederne har dette kvalitetsutviklingsprosjektet systematisk utviklet en pedagogisk modell. Dette gjennom å heve kunnskaper og ferdigheter hos praksisveilederne og jobbe med å skape en positiv kultur for å være prak-

sisveileder. Informantene gav også uttrykk for at coachingtilbudet hadde gjort at de følte seg «mindre alene» om ansvaret for studenten.

Ergoterapeuter på OUS er ikke samlet, og det varierer hvor mange ergoterapikolleger man har i sin nærhet. Noen er alene som ergoterapeut på sin arbeidsplass. Coachingtilbudet medførte at informantene opplevde at det fantes noen å diskutere med fra egen faggruppe som er kjent med utdanningskrav og læringsutbytter. Et eksempel som ble trukket frem av henholdsvis de nye og de erfarne praksisveilederne, er oppgaven å vurdere studentens kunnskaper og ferdigheter opp mot kravene på praksisstudiet. Dette er en ansvarsfull oppgave, og det kan være usikkerhet omkring vurderingen av om studenten tilfredsstillende kravene i læringsutbyttene (Universitets- og høgskolerådet, 2015).

KONKLUSJON

De positive erfaringene fra kvalitetsforbedringsprosjektet har gjort at vi har konkludert med at et coachingtilbud til praksisveiledere er noe vi ønsker å implementere og videreutvikle. Høsten 2018 har tilbudet blitt implementert i Medisinsk klinikk, Ortopedisk klinikk og deler av Nevrokliniken. Utprøvingen var i forhold til andreårs praksis, men tilbudet har nå blitt utvidet til å gjelde for alle praksisperiodene. I Klinikk psykisk helse og avhengighet er man også i gang med å prøve ut coachingprosessen på to praksisveiledere. Det jobbes videre med implementering og lederforankring i de andre klinikkene ved OUS. Det er også ønskelig å utvikle en manual for å kvalitets-

sikre coachingtilnærming som har til hensikt til å styrke praksisveilederrollen.

SIST, MEN IKKE MINST

Dette kvalitetsforbedringsprosjektet har i 2017 og 2018 blitt tildelt OUS' sentrale midler til utdanningstiltak. Disse midlene har muliggjort prosjektet!

Kari Aursand initierte pilotprosjektet i 2016 og har hatt en viktig rolle i prosjektet hele veien frem.

Klemet Elisenberg, klubbutvikler fra Idrettslaget Jardar, har bidratt med svært nyttig ekstern coaching.

Vi vil takke praksisveilederne som har deltatt i utprøving og evaluering, og Ergoterapeututdanningen ved OsloMet, som har bidratt med representant til styringsgruppen.

Referanser

- Aigeltinger, E., Haugan, G., & Sørli, V. (2012). Utfordringer med å veilede sykepleierstudenter i praksisstudier. *Sykepleien Forskning*, (2), 160-166. doi:10.4220/sykepleienf.2012.0084
- Angeltveit, R., Evjen, P. J., & Haugen, R. (2006). *Coaching, utvikling og ledelse*. Oslo: Akilles.
- Duffy, A. (2008). Guided reflection: A discussion of the essential components. *British Journal of Nursing*, 17(5), 334-339. doi:10.12968/bjon.2008.17.5.28832
- Gjerde, S. (2013). *Coaching: Hva, hvorfor, hvordan*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Griffiths, K., Campbell, M. (2009). Discovering, applying and integrating: The process of learning in coaching. *International Journal of Evidence Based Coaching and Mentoring* 2(7) 2009
- Jensen, P., & Ulleberg, I. (2011). *Mellom ordene: Kommunikasjon i profesjonell praksis*. Oslo: Gyldendal
- Akademisk.
- Jespersen, L. F., Melhus, M., Celo, C., & Ellingham, B. (2016). Sammen er vi sterkere. *Utdanning og praksis hånd i hånd. Ergoterapeuten*, 2, 30-39.
- Kunnskapsdepartementet (2011-2012). Meld. St. 13 Utdanning for velferd: Samspill i praksis. Oslo: Hentet 01.02.19 fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld-st-13-20112012/id672836/>
- NIFU: Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (2013) Kvalitet i praksis: Oppfatninger om kvalitet blant praksisveiledere. Hentet 05.02.19 fra <https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/280417/NIFUrapport2013-14.pdf?sequence=1>
- Malterud, K. (2012). *Fokusgrupper som forskningsmetode for medisin og helsefag*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Malterud, K. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder for medisin og helsefag*. Oslo: Universitetsforl.
- Nasjonalt kunnskapssenter (n.d) Modell for kvalitetsforbedring Hentet 05.02.19 fra <https://www.helsebiblioteket.no/kvalitetsforbedring/om-kvalitetsforbedring/squire-retningsslinje-for-publiserings-av-kvalitetsforbedringsprosjekt>
- Silva, L. C., Troncon, L. E., & Panuncio-Pinto, M. P. (2018). Perceptions of occupational therapy students and clinical tutors on the attributes of a good role model. *Scandinavian Journal of Occupational Therapy*, 1-11. doi:10.1080/11038128.2018.1508495
- Universitets- og Høgskolerådet (2016). Kvalitet i praksisstudiene i helse- og sosialfaglig høyere utdanning: Praksisprosjektet. Hentet 05.02.19 fra: <https://www.regjeringen.no/contentassets/86921e6e6f4c45d9a2f67fda3e6eae08/praksisprosjektet-sluttrapport.pdf>
- Universitets- og Høgskolerådet (2015). Fremtidens praksisstudier i ergoterapi: Praksisstudieprosjektet. Hentet 05.02.19 fra: https://www.uhr.no/_f/p1/i2bbc585d-69a7-415c-b6ded9dc1a0857c/delrapport-praksis-ergoterapeut_gruppen.pdf
- Oslo Universitetssykehus (OUS) (2019) Utdanningsstrategi 2019-2022.